

Изази Суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ за годишну ф. 6, за по године ф. 3, за четврт године ф. 1 и 50 новчића.

За АУСТРО-УГАРСКУ за годишну ф. 6, за по год. ф. 3, за четврт године ф. 1 и 50 новчића.

За СРБИЈУ за годишну ф. 7, за друге земље ф. 8.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Претплата шаље се плаћеним писмима на средно администрацији «Црногорца» на Цетиње, може се и картоном уз пошту у Кот. Доноси шаљу се уредни тву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се по реда 5 новч. За огласе веће и на дуже вријеме мање.

НЕДЈЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Цетиње, 21. Октобра.

Данас нам дође глас, да се порта изјавила силама за примирје од два мјесеца и да је већ јуче издала заповјед свима командантима својима на свима бојиштима, да прекину борбу.

Србија и Црна Гора, које су још приликом прве «обуставе нападања» изјавиле силама да не пристају на продужавање таквога примирја, а да су гогове примити примирје правилно и у року према потреби одређеном и које су шестомјесечно од порте предложено примирје одбили, били су већ сагласни за рок од два мјесеца — највише —, и пошто су им сада силе званично доставиле, да је Турска примила двомјесечно примирје и српске су обје владе пристаје на ово примирје и већ данас сигурно издале заповједи командантима својих војска, да и они обуставе борбу.

Примирје је дакле данас свршена ствар. Оно је почело јуче, 20. Октобра и трајаће до 20. Децембра.

Двије су важне околности при закључењу овога примирја: прво, што је оно пошледица рускога ултиматума и друго, што је закључено безусловно.

Русија је поднијела порти ултиматум, да се за четрдесет и осам сати изјасни одустајели од свога предлога за шестомјесечно примирје и пристајели на овај рок, који силе наводе довољним. Наравно последице тако одлучног корака, да је Турска остала при своме, дипломатски одношаји, бар руски, били би с портом прекинути. Није нико очекивао, да ће Турска бити у стању противити се одлучном захтјеву Русије и с тога су у последњем часу и утајили се били ратоборни гласови у Јевропи. Порта се морала покорити не под притиском ултиматума, него пред пошледицама одбачења његова. Истина да није нимало пријатно и поносно стање у које једна држава буде оваквим ултиматумом стиснута и пријатељи Турске без сумње ће немоћ турске царевине да прикривају овим дипломатским притиском, но у томе ће они имати толико исто разлога, колико у свему досадањем њиховом заступању Турске. Ми смо већ једанпут нагласили, да је част и углед не само Русије, него цијеле јевропске дипломатије уложена била у питању о примирју и да она мора и да ће не из љубави према нама, него ради себе одржати превагу над турским заваркивањем. С једне стране то и с друге освједочење, да је турско оружје немоћно према српско-црногорском, довело је Јевропу до увјерења, да треба прекинути сувишно пролијевање крви и рјешити питање због којег се крвави рат ево четири мјесеца води, и последице толикога безуспјешног напрезања дипломатије створило је ултимат Русије. Поштујући дакле у заузимању дипломатије племениту побуду, да се грозно крваво прекине и мир поврати, ми сматрамо у исто вријеме у њезином одлучном кораку и признање нашега успјешног ватовања.

Клубу ено примирје

Прво је питање које се свакоме намеће: хоће ли шљедовати примирју мир? јер оно садржи у себи сва друга питања. Имаћемо времена повратити се на ови предмет, а наши успјеси ставили су нас у најповољнији положај, да можемо мирно и с поуздањем као што смо и прије рекли, изчекивати што год наступи, и дају нам све разлоге, да само добро очекујемо.

Мемоар поднесен у име бугарског народа великим силама заштитницама хришћанских народа на истоку.

(Свршетак).

Назови реформе турске, бар што се тиче бугарског народа, нијесу никад више ништа биле него горки подсмјех, којим се Висока Порта одаивала према онима, који су свјетовали је, или изазвали код ње те реформе. Подсмјевајући се свакој таквој одлуци, које им је извор познат, — власти турске у Бугарској не знају ништа друго да поштују осим Шерифа, који по свом начину тумаче и то увјек на штету Бугара. Ове исте власти на глас сваке реформе, знају да заузму тако држање, којим ће вјешто изазвати фанатизам турски, у циљу да у напријед још неутралишу свако спасоносно од реформе очекивање.

Баш управо, у тренутку, кад се проповједала система назови реформе, које би се имале увести у Турској, учињена су у Бугарској прошле године и овога љета она свирјепства, која су онако жалостиво одјекнула по цијелом свијету.

Под изговором што је буна, којој је ипак узрок непојмљивим злоупотребима и невјероватним мучењима, и која је на сваки начин вјешто увеличана и још вјештије експлоатисана од назови реформатора и њихових агената, бацили су се понајвише на бугарски народ и хтели су, пустошећи земљу и побивши без разлике године и пола велики број становника, а остало све давију у стање највеће бјезде доглећи да га сасвим истребе. Дјело башибоаука, који су оружани по наредби турске владе, није имало никакву другу циљ.

Убијање гомилама хиљадама великих људских бића, плачкањем у велико паљењем села, скривањем цркава и школа, силовањем, насилним преобраћањем у исламизам, отмицом жена, дјевојка и младића, безбројним злоставима затварањем на стотине називи кривца у тешким гвожђама, набадањем на бајонете по улицама; непојмљивим тортурама по хапсанама, насилним изнуђавањем признања, вјешањем у великом степену, систематичним прогањањем учитеља школских увредама навесеним поштиним свештеницима мирним људма и очевима породица, рђавом поступањем са свима онима, који су били мање или више образовани, књижевни или богати међу Бугарима — јер подстрекачи свију ових гроза хтели су уништити не само тијело него и дух бугарских народа — ето ваквим средствима хтели је влада турска да да осветити народу бугарском нову еру која се у царству отвара.

Је ли могућно, после свега тога, и замислити да овај несрећни народ мора да буде осуђен да и даље остане под ропским јармом, под којим стење већ од пет столећа? Какво је злочинство повреде човјечанства учинио овај народ те да заслужује ову свирјепу судбу у Јевропи?

Стрепљив у свом дугом мучеништву народ бугарски не може и даље да сноси ово мучеништво; његове несреће и његове патње превриле су мјеру; он само још у пола живе. Пошто он не увиђа да је његово робовање под турском владом један од нужних услова за јевропску равнотежу или за напредак човјечанског рода, он се обраћа хришћанским владама у Јевропи, и представницама цивилизо-

кво стање, које би му дозвољавало да живе као чопор животиња, које су добре да се стригу и кољу, кад то закле њихови господари; него као људи, који би уживали никад нестаравајућа права која су нужна за његово умно, морално и друштвено развиће. Пошто је досадањим искуством одлучно доказано какву природу и каквог дјелства могу имати реформе турске, народ бугарски, који, по својим историјским традицијама, по свом географском положају, по својој бројној важности, по својим особинама земљедјелског и индустријског народа, притежава све услове, који се захтјевају за успјешно корачење на путу мирног напредовања, не полаже више никакву вјеру у ове реформе. Он моли, дакле силе заштитнице Хришћана, да посредују у тој циљу, да би му издјеловале да добије право да се у будуће сам собом управља. Он другим ријечма тражи: потпуну аутономију са народном владом која би му била гарантована од сила заштитница источних Хришћана, као једино средство да овај народ може у миру да живи и да се потпуно развија. Аутономија бугарског народа, под овим условима једина би била у стању да га учини способним да постане, помоћу својих сопствених закона и сила, најактивнији и најсталнији агент напретка и цивилизације у источној Јевропи. Она би у исто вријеме била најсигурнија гаранција за трајашњи мир у највећем дијелу балканског полуострва. Осим њега нико није у стању опречити повратак оних свирјепства, која су праведно изазвала гњев код цивилизованог свијета. Бугарски народ за своје ослобођење мирним путем ослања се на просвјешћене владе јевропске, умољавајући их за њихову моћну ријеч, њихово наклоно држање и њихово снажно посредништво у овој ствари. Он воли да вјерује, да после свирјепих искушења, у које су га поставили његови господари, Јевропа не ће на ново постављати ове последње у стање, којим би овај народ нагонили на дјела очајања, под жртвом и самог свог бића.

То су жеље, то су молбе, које народ бугарски понизно подноси хришћанским владама у Јевропи, са чврстом надом да просвјешћене е човјечне владе, ма какви били обзир политични, којим се оне одушевљавају у источном питању, неће никад учинити ту неправду, да наново повјере судбину бугарског народа онима, који, пошто су га толико столећа држала под ропским јармом, — предузели су у последње вријеме да га са свим утамане.

Оставити и даље власт у рукама Турака да управљају овим народом, значило би пустити тај народ његовом целату.

Хоћели то хтјети Јевропа — Јевропа хришћанска и цивилизована?

У Цариграду 14. Априла 1876.

У име бугарског народа:

Д. Зешков.

Мрко Д. Балабанов.

ИНГЛЕЗИ ЗА НАС.

У Лондону, у Лајд-Парку 26. пр. м. по подне, био је велики митинг и велика демонстрација против бесједне Лорда Биконсфилда говорене у Ајлесбери, и против политике владе у источном питању. На том митингу пресједовао је г. Др. Џ. Баастер Лангле, а биле су и ове одличне личности: Г. г. Џ. Џ. Мери-ман, Др. Доналд Аразер, Др. Паркер, Л. А. Џонс, Џ. Хауел, Т. Н. Катрал, Катстан Керван, Џ. П. Окофер, Селаре, Офилаз Кофе, Џ. Роланде, Макензи, Ендриу Дон Брајги, Др. Клерк, А. Пиктон, Џорџ М чел, Соли Пото, Сер Џон Бенет, А. риман, Г-ђа Паркер, Г. Г. Занков и лабанов, из Бугарске, и небројено мно- свијета.

Ми ћемо други пут донијети знатн бесједне које су том приликом говорел сад се журимо да саопштинамо чита само одлуке које је овај велики

једногласно донно, и које ми сматрамо за врло важне.

Прва је одлука: Да овај митинг сматра да отоманска влада није кадри да обезбједи својим поданицима ону заштиту живота и имања која је први услов цивилизације, и да је она, баш и кад би хтјела, немоћна да спречи половину оних грозних ужаса у Бугарској, Босни и Херцеговини, што су ранили цијело човјечанство. И зато овај митинг вјерује да је једини пут којим би се прекинуло ово организовано и званично свирјепство — да се у овим провинцијама установи независна унутрашња влада и управа, онако као што је већ имају Влашка, Молдавија и Србија.

Друга је одлука: Да овај митинг усвајајући изјаву првога министра да политика спољашњег министарства не одговара јавном мишљењу, захтјева да се одмах сазове парламент те да би народ на воља наша свој уставни израз. И даље, овај митинг, и велика већина народа у Инглешкој, сматрајући садашњу кризу као такву која изискује државни таленат који се одликује и смјелости и мудрошћу, позива свом збиљом многопоштованог В. Е. Гледстона да онет заузме активан положај што га је некад имао у доњем дому, и да се постара да нађе згодан начин како би народне жеље наше израза у политици која би одговарала вољи народа.

Трећа је одлука адреса симпатије српском народу која гласи овако:

СРПСКОМ НАРОДУ.

Од народног збора држаног у Лондону 27. Септембра 1876.

Ми, потписани грађани Британски, желимо да вам изјавимо своју дубоку симпатију у вашој јуначкој борби за народну независност, и да вас увјерамо да велико срце народа инглешког није сугласно с вашом племенитом жељом у витешким трудима да избавите своју браћу и сестре у Бугарској, Босни, и Херцеговини испод варварске и гнусне тираније оних чудовишта што своје угњетавање зову «Владом».

Не вјерујте онима који вам говоре да ми «не знамо» благородну неинтересованост нашег народа, и узроке рата у који сте ушли.

Ми се добро ејећамо да су кроз патње, страдања, буне, и револуције, наши праоци извојевали наше слободе, и задовољили нам ону сигурност живота и имања, са слободним политичким тежњама, коју сада уживамо.

Ми налазимо и вашој историји иста страдања, исте жртве, и исту витешку борбу за виши и бољи живот народни, и ми вам одајемо част и поштовање што сте ви те жртве подијели у тешкоћама које су и од наших веће.

Ми с дивљењем и задовољством гледамо ваш напредак у просвети и јавном бољатку, и ми ћемо бити тешко рањени ако силама дипломатским пође за руком да вас, не негледујући на највише захтјеве човјечанства, спрече у вашој светој — и надамо се непревојитој — одлуци да очистите своје земље од турске нечисти.

Дозволите нам да вас увјеримо како смо дубоко потужени што нас нас тако звани «државници», радећи у наше име, могу лако представити нама и Јевропи као народ који ради само по уској и нечовјечној себи — која нема срца.

Да би се могло чини крај овом лажном стању ствари, ми објавујемо да алијанцију између нас и Јевропе, коју смо до сада одобравали, ми сада одобравамо само да на западу не буде људског света.

